



Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

KA ./ riksåklagaren angående **häktning**
(Göta hovrätts beslut den 27 juli 2026 i mål B 3762-26)

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att svara på överklagandet. Följande anför.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrätts beslut, men tillstyrker prövningstillstånd i häktningsfrågan.

Bakgrund

Åklagaren beslutade den 9 juni 2026 om vistelseförbud mot KA. Beslutet delgavs honom samma dag. Bedömningen var att det kunde befaras att KA, som ledargestalt i en kriminell konstellation, medvetet skulle komma att främja narkotikabrottslighet som konstellationen ägnade sig åt.

KA dömdes av Skaraborgs tingsrätt den 3 juli 2026 för en överträdelse av vistelseförbudet som skett den 2 juli 2026 (mål nr B 3279-26). I domen beslutade tingsrätten att KA skulle häktas eftersom det, särskilt med hänsyn till att han även den 16 juni 2026 synes ha överträtt förbudet, fanns risk för fortsatt brottslighet (recidivfara). Domen har överklagats till hovrätten.

KA hade tidigare den 18 juni 2026 dömts av Skaraborgs tingsrätt för överträdelse av vistelseförbudet som skett den 16 juni 2026 (mål nr B 3031-26). Domen har överklagats till hovrätten.

Den 21 juli 2026 beslutade Skaraborgs tingsrätt att vistelseförbudet mot KA skulle upphävas (mål nr Ä 3344-26). Beslutet har överklagats och prövningstillstånd har meddelats i hovrätten den 28 juli 2026 (mål nr Ä 3783-26).

Överklagandet

KA har yrkat att Högsta domstolen ska upphäva häktningsbeslutet och försätta honom på fri fot. Han har gjort gällande att det behövs vägledande uttalanden om vad de rättsliga konsekvenserna för ett frihetsberövande blir när den materiella grunden för den brottslighet som föranlett frihetsberövandet har undanröjts av domstol. Han har också gjort gällande att det finns synnerliga skäl

för prövningstillstånd eftersom hovrättens beslut i det här fallet uppenbart beror på ett grovt misstag och strider mot grundläggande rättsprinciper.

Min bedömning

Grundläggande regler om häktning

Häktning kan, enligt 24 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken, beslutas om någon är på sannolika skäl misstänkt för ett brott för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller mer och det med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller någon annan omständighet finns risk för att han avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff (flyktfara), att han genom att undanröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning (kollusionsfara) eller att han fortsätter sin brottsliga verksamhet (recidivfara).

I paragrafens tredje stycke finns den s.k. proportionalitetsprincipen som innebär att häktning endast får om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse.

Ett häktningsbeslut gäller, enligt 24 kap. 21 § rättegångsbalken, som längst till dess rätten meddelar dom i målet. Om den misstänkte döms för brottet och är häktad ska rätten genom ett nytt beslut pröva om han eller hon ska stanna kvar i häkte till dess domen vinner laga kraft. Häktningen kan till följd av detta bestå även under målets handläggning i överrätt, dock längst till dess att det finns ett lagakraftvunnet avgörande.

Bedömning

KA är dömd i tingsrätten för överträdelse av vistelseförbud. Att beslutet om vistelseförbud numera har upphävts för att det bedömts vara otillräckligt grundat utesluter inte straffansvar för överträdelsen (jfr NJA 2007 s. 675). I avvaktan på hovrättens prövning är han åtminstone på sannolika skäl misstänkt för överträdelsen, dvs. för brott för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller mer.

Att vistelseförbudet numera är upphävt innebär att KA för närvarande inte kan återfalla i brott som består i överträdelse av vistelseförbudet. Frågan är om det ändå finns recidivfara.

För att det ska anses finnas en risk för att någon fortsätter sin brottsliga verksamhet krävs det att risken framstår som konkret och är beaktansvärd med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Risken ska avse brott av samma eller liknande slag som det häktningsgrundande brottet. Det brott som den misstänkte befaras återfalla i måste också vara sådant att det skulle kunna ligga till grund för häktning. Den misstänktes tidigare brottsbelastning är av stor betydelse för bedömningen av risken för fortsatt brottslig verksamhet. Prövningen ska göras genom en bedömning av samtliga omständigheter, där den misstänktes personliga förhållanden alltid måste tillmätas betydelse. (Se NJA 2026 s. med hänvisning till prop. 1986/87:112 s. 100 f.)

KA frigavs villkorligt den 19 november 2025 från ett tio månader långt fängelsestraff som avsåg försäljning och annan befattning med narkotika som var avsedd att säljas. Vistelseförbudet har meddelats för att förhindra att KA medverkar till narkotikabrottslighet inom ett visst anvisat område. Överträdelserna av vistelseförbudet har skett under pågående provotid. Att han under flera år har dömts för ringa narkotikabrott – senast den 19 december 2025 – talar för att det finns ett pågående missbruk.

Med hänsyn till omständigheterna kring KA:s person finns det en konkret risk för att han ska återfalla i häktningsgrundande brott. Det brott han är häktad för och det brott som recidivrisken avser grundar sig i hans narkotikahandtering, vilket innebär att det finns en koppling mellan brotten. Jag ansluter mig därför till hovrättens bedömning i häktningsfrågan.

Prövningstillstånd

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan inte föranleda prövningstillstånd på denna grund.

Prövningstillstånd får även meddelas enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

Det finns behov av ytterligare vägledning i frågor om hur bedömningar av de särskilda häktningsskälen ska göras. Sådana bedömningar sker dagligen och i stor omfattning vid domstolar och myndigheter. Av det skälet tillstyrker jag att prövningstillstånd meddelas. Ingenting har enligt min uppfattning kommit fram som talar för att det finns synnerliga skäl för prövningstillstånd i målet.

Handläggning

Vid ett prövningstillstånd kan målet avgöras utan förhandling.

Eva Thunegard

Eva Bloch

Kopia till

Kammaråklagare Hampus Sabel.
Åklagarkammaren i Skövde.
Utvecklingscentrum.